مرهم صدای شاعران بر زخم ادب فارسی

به بهانه خبر آغاز فعالیت موسیقایی «صدای شاعر» درباره ضرورت مستندسازی صدای شاعران کنونی و شماری از مجموعه صداهای شاعران بزرگ معاصر مانند اخوان ثالث، شاملو، شهریار، حسین منزوی، ابتهاج و... نوشته‌ایم

الهه آرانیان
calture@khorasannews.com

تصور کنید اگر امکاناتی که در روزگار ما برای ضبط صدا و تصویر وجود دارد، در قرن‌های پیش هم وجود داشت، چه می‌شد! مثلا می‌توانستیم شاهنامه فردوسی را با صدای ابوالقاسم فردوسی بشنویم یا غزل‌های شیرین حافظ را با صدای این شاعر. حالا که در زمانه ما امکان ضبط صدا و تصویر وجود دارد، کمترین کاری که می‌توانیم برای ماندگارتر کردن میراث ادبی خود انجام دهیم، این است که اشعار و آثار شاعران و نویسندگان هم‌دوره‌مان را ثبت و ضبط کنیم تا برای نسل‌های آینده، یادگاری ارزشمند به جا بگذاریم. این روزها غلط خواندن اشعار شاعران، از عارضه‌های فرهنگ و ادبیات است. یکی از مزیت‌های مهم مستندسازی صدای اهالی ادبیات به ویژه شاعران این است که با شنیدن شعرخوانی آن‌ها با نحوه صحیح خواندنِ آثارشان آشنا می‌شویم و احتمالاً مخاطبان خاصی مانند خواننده‌ها نمی‌توانند شعرها را غلط بخوانند. به عبارتی ثبت آثار شاعران با صدای خودشان، مرهمی بر این زخم است. مدیریت موسیقی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران به تازگی فعالیتی به نام «صدای شاعر» را آغاز کرده که در آن شاعران معاصر، آثارشان را به همراه موسیقی می‌خوانند و در کنار خوانش آن‌ها، خواننده‌ای هم شعرشان را اجرا می‌کند. طبق خبر اعلام‌شده، در اولین گام این فعالیت، محمدمهدی سیار اشعارش را می‌خواند و در ادامه نوبت به شاعرانی مانند سعید بیابانکی، مصطفی محدثی خراسانی، علیرضا قزوه و... می‌رسد. باید منتظر ماند و دید «صدای شاعر» شامل شاعرانی از طیف‌های دیگر هم می‌شود یا تنها گروهی خاص از شاعران را دربرمی‌گیرد. در ادامه به مناسبت انتشار خبر فعالیت ادبی - موسیقایی «صدای شاعر» به سراغ شاعران بزرگ معاصر از جمله اخوان ثالث، شهریار، ابتهاج و... رفته‌ایم که خوشبختانه دکلمه‌ها و شعرخوانی‌هایشان در دسترس است.

■ **مهدی اخوان ثالث**

اخوان ثالث در دهه ۵۰ گوینده رادیو بود و برنامه‌های مختلفی از جمله «ادبیات ایران» را اجرا می‌کرد که یکی از موفق‌ترین برنامه‌های رادیو در این دوره به شمار می‌رفت. صدای گرم اخوان و آشنایی این شاعر با فنون اجرا و گویندگی، دلیل علاقه مخاطبان شعر و ادبیات به اجرای او بوده و هست. سال ۹۰ بود که فرزند این شاعر معاصر از انتشار مجموعه شعرخوانی‌های او با نام «چاووشی» خبر داد. این آلبوم شامل اجرای شعرهای «چاووشی»، «تو ای کهن بوم و بر دوست دارم»، «زمستان»، «قاصدک»، «غزل سه»، «ماه، من و ما» و «تسلی و سلام» با صدای اخوان ثالث است.

■ **حسین منزوی**

تعداد زیادی از خواننده‌ها اشعار حسین منزوی، غزل‌سرای معاصر را اجرا کرده‌اند، اما شنیدن اشعار این شاعر با صدای خودش لطفی دیگر دارد. «شوکران نوش» نام آلبوم شعرخوانی‌های این شاعر است که در سال ۸۹ از سوی انتشارات دارینوش در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفت. این مجموعه شامل ۲۰ شعرخوانی از حسین منزوی با مدت‌زمان ۱۱۰ دقیقه است. ساخت موسیقی و تنظیم آهنگ این آلبوم بر عهده بابک شهرکی بوده است. «عشق در حوالی فاجعه»، «تیغ و ترمه و تغزل»، «همچنان از عشق»، «از شوکران و شکر»، «حنجره زخمی تغزل» و «به همین سادگی» از مجموعه‌های شعر به‌جامانده از حسین منزوی هستند.

■ **محمدحسین بهجت تبریزی (شهریار)**

کمتر کسی است که اهل ادبیات باشد و با صدای دلنشین و محجوب استاد شهریار به‌وجد نیاید. این شاعر بزرگ معاصر، تعداد زیادی از اشعار ترکی و فارسی خود را خوانده است، اما متأسفانه این خوانش‌ها تا به حال به شکل منسجم منتشر نشده‌اند. اگر تا به حال صدای استاد شهریار را نشنیده‌اید، پیشنهاد می‌کنیم شعرخوانی‌های این شاعر را در فضای مجازی جست‌وجو کنید و بشنوید تا حال و هوایتان عوض شود. از جمله اشعاری که با صدای شهریار موجود است، می‌توان به این آثار اشاره کرد: «حیدر بابا»، «خان ننه»، «یاعلی»، «طلوع آیت مسکن»، «دلی شکسته»، «گل و شمع» و «پیمان الست».

■ **احمد شاملو**

شاملو از شاعرانی است که هم اشعار شاعران بزرگ ادبیات فارسی از کلاسیک تا معاصر مانند خیام نیشابوری، حافظ شیرازی، مولانا و نیما یوشیج را در آلبوم‌های جداگانه خوانده و هم اشعار خودش را با صدای خودش اجرا کرده است. او در سال‌های ۷۲ تا ۷۳ مجموعه شعرهای مختلفی از جمله «مدایح بی‌صله»، «در آستانه»، «ابراهیم در آتش»، «ققنوس در باران» و «باغ آینه» را در خانه خودش خواند و ضبط کرد. مرتضی حنانه، آهنگ‌ساز و موسیقی‌دان هم برای این اجراها موسیقی ساخت. مجموعه کامل شعرخوانی‌های احمد شاملو در سال ۹۰ منتشر شد.

■ **هوشنگ ابتهاج**

یکی از محبوب‌ترین شعرخوانی‌های شاعران در فضای مجازی، اجراهای هوشنگ ابتهاج است. فایل‌های صوتی و تصویری زیادی از اجراهای این شاعر در شبکه‌های اجتماعی موجود است که هر بار شنیدن و دیدنشان، به دل می‌نشیند. در سال ۹۹، همزمان با نود و سومین سالروز تولد ابتهاج، آلبوم مدون شعرخوانی‌ها و دکلمه‌های این شاعر معاصر با نام «تا صبح شب یلدا» منتشر شد. جالب این که انتخاب موسیقی‌های این آلبوم را هم که از آثار آهنگ‌سازان برجسته کلاسیک دنیاست، خود شاعر بر عهده داشته است. «تا صبح شب یلدا» علاوه بر انتشار در قالب نسخه دیجیتالی، به صورت فیزیکی هم در قالب دو آلبوم منتشر شده است.

■ **حسین پناهی**

حسین پناهی، شاعر، نویسنده و بازیگر با صفای کشورمان هم با شعرخوانی‌هایش، صدای گرم خود را برای ما به یادگار گذاشته است. از جمله آلبوم‌هایی که با صدای این شاعر در بازار موجود است، می‌توان به «سلام، خداحافظ»، «ستاره‌ها» و «تک ترانه‌ها» اشاره کرد. در آلبوم موسیقی «سلام، خداحافظ»، دکلمه سروده‌های پناهی را با صدای او و همکاری پرویز پرستویی می‌شنویم. در آلبوم «ستاره‌ها» هم حسین بختیاری، اجراهای شعرهای پناهی را به عهده داشته که در کنار اجرای این خواننده، صدای حسین پناهی هم شنیده می‌شود. آهنگ‌سازی این مجموعه را تورج شعبانخانی به عهده داشته است.

محمود دولت‌آبادی: بیهقی پدر نثر فارسی نیست

محمود دولت‌آبادی، نویسنده کتاب «جای خالی سلوچ» با بیان این که معتقد نیست بیهقی پدر نثر نویسی فارسی باشد، می‌گوید: بیهقی اصلا دشوار نیست، جز واژگان یا عبارت‌هایی که به عربی نوشته است که آن‌هم یا توضیح دارد یا این که اهمیتی ندارد.

محمود دولت‌آبادی، نویسنده در گفت‌وگو با ایسنا به مناسبت روز بزرگداشت ابوالفضل بیهقی (اول آبان) که از او به عنوان پدر نثر فارسی نیز یاد می‌شود، می‌گوید: با وجود آن که من خراسانی و اهل دهی هستم که با ده بیهقی ۳ کیلومتر فاصله دارد، به این لقب ایراد دارم و گفته‌ام، پیش از بیهقی هم نثر نویسانی بوده‌اند، اگرچه اثر مفصلی از آن‌ها باقی نمانده اما آن‌ها هم نثر نوشته‌اند؛ از جمله مقدمه شاهنامه منصوری و رساله علایی ابن سینا. دیگرانی هم نثر نوشته‌اند و فکر می‌کنم این، عنوان خوشایندی برای من نیست که ذکر شود، بیهقی پدر نثر فارسی است و پیش از او دیگران نبوده‌اند. پیش از او دیگرانی بوده‌اند و البته بیهقی می‌تواند مهم‌ترین‌شان باشد.

او درباره نثر بیهقی نیز اظهار می‌کند: آن چه درباره نثر بیهقی می‌شود گفت و اهل تحقیق ما، از آن فاصله دارند، این است که نثر بیهقی از این جهت دلنشین است که زبان گفتار دوره خودش است. بیهقی را در دوره خودش می‌توان یکی از ساده‌نویس‌ترین نویسندگان به شمار آورد؛ به این دلیل که زبان نوشتار او، زبان دشواری نیست و کافی است قدری به روش نحو و لفظ بیهقی دقت شود.

نویسنده «طریق بسمل شدن»، «کلیدر» و «جای خالی سلوچ» با تأکید بر این که زبان و بیان بیهقی اصلا دشوار نیست، می‌گوید: کافی است روش خواندن آن را بیاموزید. برخی که بیهقی را به عنوان یک نثر سنگین معرفی کرده‌اند، با من موافق نیستند یا من با ایشان موافق نیستم. بیهقی اصلا دشوار نیست، به جز واژگان یا عبارت‌هایی که به عربی نوشته است که آن‌هم یا توضیح دارد یا این که اهمیتی ندارد. دولت‌آبادی می‌گوید: بیهقی عمیقا و دقیقا با شاهنامه و اثر فردوسی عجین بوده است؛ در جایی که فردوسی می‌گوید: «کاخی بلند بسازم» بیهقی می‌گوید: «و غرض من آن است که کتاب خود بلندپایه نمایم و بنایی بزرگ افراشته گردانم چنان که ذکر آن تا آخر عمر روزگار بماند.» بیهقی هدف بزرگی داشته، چنان که فردوسی چنین هدفی داشت و هر دوی این‌ها از ویران شدن کشورشان به ستوه آمده بودند و این ستوه در بیان و گفتارشان منعکس شده است و هر دو برای این کشور و سرزمین آرزوهایی بزرگ داشتند و ما ادامه آرزوهای ایشانیم.

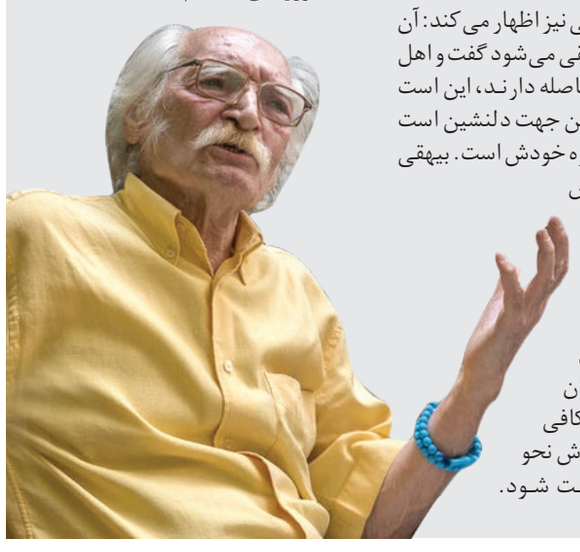

حسن روح‌الامین: آفت هنر، نداشتن صداقت است

حسن روح‌الامین معتقد است آفت هنر، نداشتن صداقت و صحبت کردن از چیزهایی است که هنرمند به آن اشراف و آگاهی لازم را ندارد و این در حوزه هنر هم خیانت به قلم است و هم خیانت به مخاطب.

به گزارش روابط عمومی حوزه هنری به نقل از خبرگزاری مهر، حسن روح‌الامین که داوری آثار بخش نقاشی چهاردهمین سوگواره هنر عاشورایی را بر عهده دارد، درباره معیار انتخاب آثار در این رویداد گفت: فن و انتقال مفهوم با در نظر گرفتن سابقه و توانایی هنرمند، مهم‌ترین اولویت‌ها در انتخاب آثار هستند. مهم‌ترین نکته در هر زمینه‌ای و نه صرفاً هنر نقاشی و هنر عاشورایی، این است که هنرمند با خود صداقت داشته باشد. آفت هنر، صداقت نداشتن و صحبت کردن از چیزهایی است که هنرمند به آن اشراف و آگاهی لازم را ندارد و این در حوزه هنر هم خیانت به قلم است و هم خیانت به مخاطب.

روح‌الامین درباره تأثیر سوگواره هنر عاشورایی در رشد هنرمندان جوان گفت: سوگواره هنرهای عاشورایی، رویداد هنری بسیار خوبی برای جوان‌ترها محسوب می‌شود که آن‌ها را در مسیر موفقیت یک پله به بالا می‌برد. حضور در سوگواره به‌مثابه اولین سفارش کاری است که از سوی حوزه هنری به هنرمند جوان داده می‌شود تا آثاری با موضوع اربعین تولید کند و با تأیید داوران در جامعه شناخته شود.

روح‌الامین همچنین تأکید کرد: هنرمند واقعی برای حضور در سوگواره هنر عاشورایی خود را سانسور نمی‌کند بلکه با مشخص شدن موضوع، طرح شخصی و نگاه خود را به سفارش‌دهنده اثر که همان حوزه هنری است، ارائه می‌کند.

وی با یادآوری این که سال‌ها در سوگواره هنر عاشورایی شرکت کرده و همواره اثر برایش ارزشمندتر از جایزه بوده است، اظهار کرد: من به جوانان پیشنهاد می‌کنم، فن و صداقت در خلق اثر را در نظر بگیرند و صرفاً به ارائه اثری با کیفیت فکر کنند.

چهاردهمین سوگواره هنر عاشورایی در قالب پنج بخش پوستر و تایپوگرافی، نقاشی (دیجیتال و کلاسیک)، نقاشی خط، پرچم و کتیبه و پی‌نما برگزار خواهد شد. مهلت ارسال آثار به این جشنواره تا ۲۵ آبان تمدید شده است.

ناگهان شعر

شاطر عباس صبوحی

اگر روزی به دست آرم سر زلف نگارم را
شمارم مو به مو شرح غم شب‌های تارم را

برای جان سپردن کوی جانان آرزو دارم
که شاید باد و سیل او برد خاک مزارم را

ندارم حاجت فصل بهاران با گل و گلشن
به باغ حسن اگر بینم نگار گلعذارم را

به گرد عارضش چون سبز شد خط، من به دل گفتم:
سیه بین روزگارم را، خزان بنگر بهارم را

تمنا داشتم عین وصالش در شب هجران
صبا بویی از آن آورد و برد از دل قرارم را

بدان امید از احسان که در پایش فشانم جان
که از شفقت به دست آرد دل امیدوارم را

مریض عشق را نبود دوایی غیر جان دادن
مگر وصل تو سازد چاره درد انتظارم را

چو یارم ساخت با اغیار و من جان دادم از حسرت
بگویید ای برادر آن بت ناسازگارم را

صبوحی راسگ دربان خود خواند آن پری از مهر
میان عاشقان افزود قدر و اعتبارم را!!

***

عراقی

به یک گره که دو چشمت بر ابروان انداخت
هزار فتنه و آشوب در جهان انداخت

فریب زلف تو با عاشقان چه شعبده ساخت؟
که هر که جان و دلی داشت در میان انداخت

دلم، که در سر زلف تو شد، توان گه گه
ز آفتاب رخت سایه‌ای بر آن انداخت

رخ تو در خور چشم من است، لیک چه سود
که پرده از رخ تو بر نمی‌توان انداخت

من از وصال تو دل برگرفته بودم، لیک
زبان لطف تو ام باز در گمان انداخت

قبول تو دگران را به صدر وصل نشاند
دل شکسته ما را بر آستان انداخت

چه قدر دارد، جانا، دلی تو ان هر دم؟
بر آستان درت صد هزار جان انداخت

عراقی از دل و جان آن زمان امید برید
که چشم جادوی تو چین در ابروان انداخت

در رنگ

«کانچه گذشت» در شبکه مخفی زنان!

۲۲ مهر، یازدهمین قسمت سریال «شبکه مخفی زنان» به کارگردانی افشین هاشمی در شبکه نمایش خانگی پخش شد. افشین هاشمی در ابتدای هر قسمت از سریال، راویِ بخش «آن‌چه گذشت» است. او در ابتدای یازدهمین قسمت این سریال گفت فردی پیشنهاد داده به جای «آن‌چه گذشت»، بگویند: «کانچه گذشت»! و ادامه داد که در متون شعر و نثر قدیم ما هم یک «کاف» به سرِ «آن‌چه» اضافه و آن را زیباتر می‌کرده‌اند؛ بنابراین ما هم به جای «آن‌چه گذشت»، این بار می‌گوییم: «کانچه گذشت»! جالب این که راوی برای ادعای خود شاهد مثالی از سنایی هم آورد: «گر دو صد یعقوب داری زیبدت / کانچه یوسف داشت صد چندان تراست». در حالی که اضافه شدن «که» بر سر «آن‌چه» برای زیبایی نیست و معنا و مفهومی دارد. در این بیت سنایی «کانچه» به معنای «زیرا آن‌چه» است. نمونه دیگرِ این کاربرد را در این بیت عطار نیشابوری می‌بینیم: «تو مبین و تو مدان، گر دیدو دانش بایدت / کانچه تو بینی و تو دانی همه زندان توست». گاهی هم «که» در جایگاه حرف ربط به «آن‌چه» اضافه می‌شود. مانند این بیت دیگر از عطار نیشابوری: «تو از عطار بشنو کانچه اصل است / برون نی از تو و همسایه توست».

صفحه آرایی
واحد صفحه‌آرایی روزنامه خراسان سفارش می‌پذیرد
۰۵۱۳۷۰۰۹۳۹۰
layout@khorasannews.com

معرفی کتاب

دست‌انداز‌های اجتماعی و اقتصادی به روایت طنز

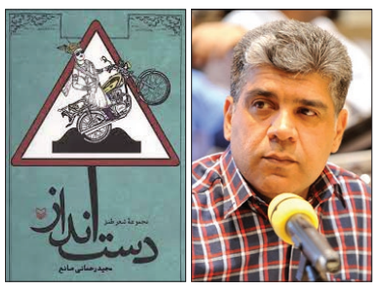

محمد بهبودی نیا - مجموعه شعر طنز «دست‌انداز» جدیدترین اثر مجید رحمانی صانع، طنزپرداز شناخته‌شده خراسانی است. این کتاب که توسط انتشارات سوره مهر در سال گذشته (۱۴۰۰) منتشر شده است شامل حدود ۶۰ شعر طنز است. شاعر در این کتاب قصد دارد در هر شعر با نگاهی طنز به صورت مجزا به یکی از معضلات اجتماعی بپردازد و علاوه بر این که شادی را برای مخاطب به ارمغان می‌آورد او را به تفکر وادارد. از جمله ویژگی‌های این کتاب، زبان روان همراه با ارائه مفاهیمی انتقادی درپوششی از طنز و پرهیز از لودگی زبانی و مفهومی است. نام این کتاب نیز هوشمندانه انتخاب شده به طوری که با شنیدن نام کتاب، هم به یاد پستی بلندی و ناهمواری‌هایی که کنایه از مشکلات جامعه است می‌افتیم و هم کلمه دست انداختن (به سخره گرفتن) را به ذهن متبادر می‌کند. البته با توجه به طرح روی جلد، معنای اول به ذهن نزدیک‌تر است. روی جلد کتاب، کاریکاتوری نقش بسته که در آن جوانی با تاج و لباس‌هایی که ظاهراً متعلق به دوره قاجار است سوار بر موتورسیکلت، در حالی که عینک دودی روی صورتش دارد از روی دست‌انداز‌های خیابان در حال گذر است که این تصویر داخل قاب مثلثی با حاشیه‌های قرمز قرار گرفته است که این مثلث در فرهنگ ترافیک با عنوان احتیاط شناخته می‌شود. در اصل، طنز در این کتاب از صفحه اول شروع نمی‌شود بلکه از همین طرح روی جلد، نقد همراه با طنز شروع شده است. پشت جلد کتاب نیز شعری به چشم می‌خورد که به عنوان پایان این مجموعه، مانند تیتراژ پایان یک فیلم روایت‌های این کتاب را به پایان می‌رساند.

مجید رحمانی صانع، شاعر این کتاب به خراسان می‌گوید: این کتاب، حدود چهار سال پیش تأیید و برای انتشار به حوزه هنری سپرده شد و چاپ آن بنا به دلایلی که بنده هم نمی‌دانم، بسیار طولانی شد. فصل‌های مختلف کتاب در قالب ۵ دست‌انداز، تنظیم شده است. قالب‌های شعری در هر دست‌انداز، شامل غزلیات، نقیضه‌ها، محاوره، محلیات به زبان مشهدی، دست‌انداز‌های طنز سپید، رباعی و دوبیتی‌هاست. موضوع بیشتر اشعار، نقد اجتماعی و اقتصادی است؛ موضوعاتی از قبیل گرانی، تورم، ازدواج و مشکلات روزمره مردم. در دست‌انداز، سعی شده هیچ شعری خنثی نباشد و هر شعر حرفی برای گفتن داشته باشد.

غلط ننویسیم

مُشکین

این واژه با «ک» نوشته می‌شود و نه «گ». نوشتن آن به صورت مُشگین غلط است.

معونت/مئونت

این دو واژه را نباید با هم اشتباه کرد. معونت به معنای «کمک و یاری» است، اما مئونت به دو معنی است؛ یکی به معنای «خرجی برای تأمین مایحتاج زندگی» و دیگری به معنای «رنج و محنت» است.

مفاسد

این واژه در عربی جمع مَفسد به معنای «مایهٔ فساد» است اما در فارسی آن را به عنوان جمع فساد به کار می‌برند و اشکالی ندارد.

برگرفته از کتاب «غلط ننویسیم» زنده‌یاد ابوالحسن نجفی

آگهی دعوت سهامداران برای تشکیل مجمع عمومی فوق العاده
در شرکت حوله یاس سپید مشهد (سهامی خاص)
ثبت شده به شماره ۸۴۶ و شناسه ملی ۱۴۰۰۵۹۴۷۹۴۶
بدینوسیله از کلیه سهامداران شرکت حوله یاس سپید مشهد و یا نمایندگان و وکلای قانونی آنها دعوت میشود تا در جلسه مجمع عمومی فوق العاده که در ساعت ۱۰ صبح مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۱۲ در محل قانونی شرکت به آدرس شهرستان چناران ، شهرک صنعتی، صنعت ۱۳ کوشش ۶ کدپستی ۹۳۶۱۱۴۳۶۰۲ و تلفن ۰۵۱۴۶۱۳۹۶۳۰ تشکیل می گردد ، حضور بهم رسانند.
دستور جلسه مجمع عمومی فوق العاده
۱- استماع گزارش هیات مدیره و گزارش بازرس قانونی شرکت در مورد افزایش سرمایه
۲- بررسی و تصویب افزایش سرمایه پیشنهادی هیات مدیره
۳-سایر موارد که تصمیم گیری آن در صلاحیت مجمع عمومی فوق العاده باشد
کلیه سهامداران محترم و نمایندگان و وکلای قانونی آنها می توانند با در دست داشتن کارت شناسایی معتبر و یا مستندات موید نمایندگی و وکالت به منظور اخذ برگ ورود به جلسه ، ساعت ۹ صبح روز برگزاری جلسه مراجعه نمایند
هیات مدیره شرکت حوله یاس سپید مشهد (سهامی خاص)
۱۴۰۱۹۱۸۷۵/ب